

Uchwała Nr XXXIX/263/2018
Rady Gminy Sokołów Podlaski
z dnia 29 marca 2018 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018.

Na podstawie art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2016r poz. 487 ze zm.) oraz art. 10 ust 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r poz. 783 ze zm.) - Rada Gminy Sokołów Podlaski postanawia co następuje:

§ 1

Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sokołów Podlaski na rok 2018 – w treści stanowiącej załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Paweł Sobolewski

Załącznik do Uchwały Nr XXXIX/263/2018

Rady Gminy Sokółów Podlaski

z dnia 29 marca 2018 r.

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych**

oraz

Przeciwdziałania Narkomanii

dla Gminy Sokółów Podlaski na rok 2018

Wprowadzenie

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa, samorządu czy rodziny. Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, tj.: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Ale to nie jest jeden problem społeczny, przed którym stoimy, musimy uwzględnić zarówno fakt jak i konieczność wzięcia pod uwagę szereg zmian kulturowych i terenów globalnych. Rozwój technologii informacyjnej doprowadził do zmiany wielu aspektów współczesnego życia, a zatem trudno się dziwić, że miał on również wpływ na zjawisko narkomanii, wzorców zażywania narkotyków i związane z tym szkody, w obliczu, których stoimy. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym, narkomanii i rozwiązywania ich powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej, dlatego większość kompetencji i zadań oraz środków finansowych jest zlokalizowanych na poziomie samorządu gminy, która na mocy ustawy o wychowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskała kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych a na mocy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii kompetencje do przeciwdziałaniu narkomanii w społeczności lokalnej.

Nie ulega wątpliwości, że podstawowym środowiskiem, w którym powinny być prowadzone działania zapobiegające powstawaniu problemów alkoholowych i narkomanii jest samorząd gminy, bo chociaż problemy związane z alkoholem i narkomanią mają charakter uniwersalny, dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują różne szkody /społeczne, zdrowotne, ekonomiczne/ zarówno te wymierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością, jak i te niewymierne /cierpienie, ból/. Należy zdawać sobie sprawę z tego, że szkody te dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak konkretnej rodziny. To właśnie gmina ma przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki alkoholizmu i narkomanii.

W obecnej dobie nie zastanawiamy się, czy warto pomagać, osobom, rodzinom z problemem alkoholowym a szczególnie dzieciom z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową, ale jak to robić szybciej, skuteczniej, efektywniej. Pomagać to znaczy minimalizować skutki, pomagać to przed wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodząca się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” sytuacjami uzależniającymi. Uczyć się umiejętności mówienia „nie” w sytuacjach, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii należy do zadań własnych gminy, realizowanych na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sokołów Podlaski, uchwalanego corocznie Uchwałą Rady Gminy. Rok 2018 będzie kolejnym rokiem realizacji programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii. Jest kontynuacją wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa zakres i formę realizacji zadań wynikających z ustaw.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości o przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2016r poz.487 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r poz. 783 ze zm.)

Podstawą podejmowanych działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sokołów Podlaski na rok 2018 są również:

- Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2018 roku,
- Krajowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Program Przeciwdziałania Uzależnieniom Behawioralnym określony w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 -2020,
- Wnioski Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z realizacji Programu w 2017 roku,
- Wnioski, uwagi, propozycje zgłaszane przez osoby fizyczne i prawne, których działalność służy rozwiązywaniu problemów alkoholowych i problemów narkomanii.

Rozdział 1.

Postanowienia ogólne

1. **Autorzy programu:** Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. **Koordynator programu:** Koordynację przedsięwzięć związanych z realizacją zadań własnych Gminy, profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii zawartych w niniejszym programie prowadzi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. **Czas realizacji programu:** 1 stycznia 2018 – 31 grudnia 2018
4. **Odbiorcy programu:**
 - a/ w zakresie zapobiegania alkoholizmowi i narkomanii: dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjum, rodzice, nauczyciela reprezentanci innych grup społecznych, lokalnych.
 - b/ w zakresie pomocy specjalistycznej: osoby mające czynny kontakt z alkoholem i osoby współuzależnione.
5. **Cel programu:**
 1. Ograniczenie dostępności do alkoholu i narkotyków poprzez kreowanie lokalnej polityki w tym zakresie.
 2. Ograniczenie picia alkoholu przez osoby niepełnoletnie.
 3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie gminy oraz zmniejszanie rozmiarów już istniejących.
 4. Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa zakazującego sprzedaży napojów alkoholowych osobom małoletnim.
 5. Zmiana postaw i postępowania członków społeczności wobec problemów alkoholizmowi i narkomanii.
 6. Zwiększenie dostępności terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
 7. Realizacja profesjonalnych programów profilaktyki wobec dzieci i młodzieży w zakresie choroby alkoholowej i narkomanii.

8. Podniesienie kompetencji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nauczycieli realizujących programy profilaktyczne i handlowców zajmujących się sprzedażą alkoholu w zakresie problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych.
9. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Pomoc pedagogiczna i prawna dla ofiar przemocy. Zapewnienie schronienia ofiarom przemocy poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się przemocą.
10. Tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej do realizacji programów profilaktycznych.
11. Podejmowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.
12. Realizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii.

6. Instytucje i organizacje – współrealizatorzy programu.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkotykowych wymaga współdziałania szeregu instytucji, oświaty, policji, pomocy społecznej, służby zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, administracji, aby skutecznie przeciwdziałać przemocy związanej z alkoholem i narkotykami.

W gminie zajmowaniem się tych problemów zajmują się:

1. Gminne Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Sokołów Podlaski,
3. Punkt konsultacyjny dla osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
5. Szkoły Podstawowe i Gimnazja,
6. Inne podmioty, których działalność służy rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Rozdział 2.

Źródło finansowania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Źródłem finansowania zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomani są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i nie mogą być przeznaczone na inne cele. Oznacza to, że kwota środków finansowych i niewykorzystanych w danym roku budżetowym powinna zwiększyć pulę środków przeznaczonych w następnym roku na realizację programu.

Rozdział 3.

Zadania gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Na mocy art. 21 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi bezpłatne leczenie osób uzależnionych od alkoholu odbywa się w podmiotach leczniczych

wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia stacjonarnego i całodobowego oraz ambulatoryjnego. Koszty związane z odbyciem terapii w placówce odwykowej pokrywa Narodowy Fundusz Zdrowia /za pacjentów ubezpieczonych i za pacjentów nieubezpieczonych/.

Uzależnienie od alkoholu jest zaburzeniem bio-psycho-społecznym. Uzależnienie od alkoholu diagnozuje się na podstawie Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych – Rewizja X (ICD X). W procesie diagnozowania uczestniczą lekarze psychiatry, specjaliści psychoterapii uzależnień i psychologowie z doświadczeniem klinicznym. Do ostatecznego postawienia rozpoznania uzależnienia od alkoholu uprawniony jest lekarz.

Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych /Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2014 roku/ podaje, że zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tys., zaś osób pijących alkohol szkodliwie – na ok. 2,5 mln .

Podstawowym zadaniem samorządu terytorialnego jest zwiększenie dostępności terapii i uzależniania od alkoholu, narkotyków i współuzależnienia dla mieszkańców gminy. Dostępność profesjonalnej i efektywnej terapii warunkuje skuteczność jakichkolwiek innych działań podejmowanych na rzecz osób z problemem alkoholowym, narkomanią i przemocą domową. Zadaniem samorządu terytorialnego jest udzielić wsparcia, które pozwoliłoby na realizację efektywnych programów terapeutycznych – zapewnienie możliwości leczenia w zakładzie odwykowym. Wspólną troską kierownictwa zakładu odwykowego i samorządu terytorialnego powinno być doprowadzenie do sytuacji, w której zakład będzie realizował kompleksowy, spójny, nowoczesny program terapeutyczny. Dla osób uzależnionych, którzy przebyli terapię w stacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego, konieczne jest też umożliwienie odbywania programu terapii poszpitalnej.

Szkody zdrowotne wywołane alkoholem i narkotykami nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych, lecz dotyczą także członków ich rodzin. Konsekwencją życia z partnerem nadużywającym alkoholu może być tzw. współuzależnienie. Współuzależnienie nie jest chorobą. Jest to efekt przystosowania się do sytuacji problemowej. Koncentrując się na szukaniu sposobu ograniczenia picia partnera, osoba bliska nieświadomie przejmuje odpowiedzialność i kontrolę za jego funkcjonowanie, co w efekcie utrudnia jej konstruktywne rozwiązanie problemu. W konsekwencji zaistniałej sytuacji rodzinnej u osób współuzależnionych mogą wystąpić nasilone problemy zdrowotne: zaburzenia psychosomatyczne, emocjonalne, stresowe lub zaburzenia adaptacyjne. Współuzależnienie rozpoznaje się wyłącznie u osób dorosłych. Osoby współuzależnione traktowane są, jako druga, równie ważna jak osoby uzależnione, grupa pacjentów placówek leczenia uzależnienia. Programy pomocy dla osób współuzależnionych realizowane są najczęściej w poradniach. Leczenie współuzależnienia wymaga odpowiedniego postępowania terapeutycznego poprzez realizację programów psychoterapii współuzależnienia.

Zadania programu:

1. Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.
2. Realizacja ponadpodstawowej oferty dla osób uzależnionych w formie dodatkowych zajęć terapeutycznych, np. zapobiegania nawrotom picia, służących dalszemu zdrowiu i rehabilitacji społecznej, a także wspieranie środowisk samopomocy.
3. Ocena warunków i poziomu świadczenia usług w punkcie konsultacyjnym.
4. Wspieranie leczenia uzależnienia od alkoholu i narkomanii.

5. Dofinansowanie do zajęć rehabilitacyjnych w trakcie obozów terapeutycznych.
6. Kierowanie na specjalistyczne badania /biegły lekarz i psycholog/ w celu ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu i narkotyków i rodzaju proponowanego leczenia.
7. Wnioskowanie przez GKRPA do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego, o wgląd w sytuację małoletnich dzieci w rodzinach alkoholików, a także powiadamianie prokuratury o występowaniu przemocy.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomania pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Uzależnienie lub nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez jednego z członków rodziny destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego, rodzi poważne problemy i jest przyczyną cierpienia dorosłych i dzieci. Żyją oni w stanie chronicznego napięcia i stresu. Dzieci borykają się z niezaspokajaniem przez rodziców ich podstawowych potrzeb. Dzieci doświadczają wielu traumatycznych sytuacji związanych z chaosem i awanturami w domu,

a także niewypełnianiem ról rodzicielskich przez uzależnionych bądź współuzależnionych rodziców. W związku z brakiem oparcia ze strony dorosłych, dzieci żyją w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, co powoduje określone zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Dzieci rodziców z problemem alkoholowym są słabsze fizycznie i częściej chorują oraz często są ofiarami przemocy ze strony najbliższych członków rodziny lub otoczenia.

Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą ryzyka, która jest szczególnie narażona na przemoc. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc może mieć miejsce zarówno w tzw. rodzinach dysfunkcyjnych (gdzie są takie zjawiska, jak: uzależnienie, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych itp.), jaki w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

Zaburzenia życia rodzinnego wynikające z choroby alkoholowej sprawiają, iż dzieci nie mogą liczyć na wsparcie i pomoc bliskich. Pomoc musi nadejść z zewnątrz. W związku z tym udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym powinno być jednym z priorytetowych zadań, które podejmują samorządy lokalne w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadania programu:

1. Tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i innym uzależnieniem na terenie Gminy Sokołów Podlaski.
2. Finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. Programy te powinny opierać się na pisemnych konspektach do poszczególnych zajęć zaplanowanych do realizacji. W ich ramach możliwe jest prowadzenie różnorodnych programów rozwojowych dla dzieci (np. teatralnych, komputerowych, tanecznych, sportowych).
3. Dofinansowanie do organizacji wypoczynku dla dzieci z rodzin alkoholowych, rodzin doświadczających przemocy połączonego z programem profilaktyczno – terapeutycznym i psycho-edukacyjnym.

4. Dofinansowanie do obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, które powinny być integralnym elementem i uzupełnieniem całorocznej pracy z dziećmi.
5. Ocena warunków i poziomu świadczonych usług w świetlicach środowiskowych, socjoterapeutycznych.
6. Finansowanie zatrudnienia wychowawców /opiekunów/ w świetlicach socjoterapeutycznych dla dzieci z problemem alkoholowym i innymi używkami, uzależnieniem.
7. Dofinansowywanie szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym, oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych. Mogą brać w nich udział pedagodzy, psychologzy, nauczyciele, którzy są zatrudnieni w tego typu placówkach lub deklarują gotowość podjęcia tego rodzaju pracy.
8. Finansowanie dożywania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
9. Doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10. Doskonalenie metod interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”.
11. Podnoszenie kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
12. Finansowanie środowiskowych programów pomocy rodzinie, których efektem będzie między innymi zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców.
13. Organizowanie i prowadzenie edukacji społecznej w formie lokalnych pogadanek, narad, seminariów, konferencji i kampanii w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym, narkomanii.
14. Tworzenie systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym (*Fetal Alcohol Syndrome – FAS*) oraz dla ich rodziców i opiekunów.
15. Organizowanie i/lub finansowanie zajęć dla rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia, które mają na celu podniesienie ich kompetencji wychowawczych.

3. *Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży – w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.*

Picie alkoholu przez młodych ludzi jest najczęstszym zachowaniem ryzykownym – kontakt z alkoholem ma za sobą 87,3% gimnazjalistów z klas trzecich. Dlatego, myśląc o działaniach profilaktycznych i ochronie dzieci i młodzieży przed różnymi zagrożeniami, powinniśmy mieć na uwadze, że to właśnie alkohol jest najczęściej spożywaną przez nich substancją psychoaktywną, która otwiera drogę do podejmowania innych zachowań ryzykownych. Ostatnie badania wskazują, że w Polsce wskaźniki dotyczące zachowań ryzykownych wśród młodzieży utrzymują się na podobnym poziomie, a wobec niektórych z nich można mówić nawet o spadku, to jednak nie oznacza, że powinniśmy zaprzestać intensywnych działań profilaktycznych.

Dużym problemem w pracy z młodymi ludźmi są ich własne przekonania normatywne dotyczące alkoholu, bagatelizowanie strat, przyswajanie pozytywnych skojarzeń z zabawą i relaksem budowanych przez reklamę napojów alkoholowych. Próby pokazania młodym

ludziom alkoholu, jako substancji, która może być dla nich niebezpieczna, napotykają na inną ważną przeszkodę – przyzwolenie rodziców. To rodzice często mylnie uważają, że „lepiej, żeby dziecko piło, niż brało narkotyki”. Ważne jest, aby w podejmowanych działaniach opierać się na sprawdzonych, efektywnych strategiach profilaktycznych i nie zaniedbywać elementów, które mogą podnieść skuteczność naszych działań /np. w każdym programie dla uczniów powinny być zawarte elementy pracy z rodzicami/.

Dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją programów profilaktycznych wskazują, że nie ma uniwersalnego planu, którego zastosowanie gwarantowałoby uzyskanie dobrych efektów w każdej społeczności lokalnej.

Planując w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii działania, których celem jest zmniejszenie spożycia alkoholu wśród dzieci i młodzieży, należy pamiętać, że osiągnięcie tego celu stanie się możliwe tylko wówczas, gdy nasze działania będą oddziaływaniami skierowanymi wielopłaszczyznowo.

Należy również pamiętać, że wiele z podejmowanych działań /np. programów profilaktycznych/ może się odnosić do różnych zachowań ryzykownych i zagrożeń wynikających z ich podejmowania /przemoc, agresja, sięganie po substancje psychoaktywne, wagary, przedwczesna inicjacja seksualna czy prostytutka/, a nie tylko do jednego specyficznego zachowania problemowego. Nie oznacza to jednak, że jako działania informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii mogą być realizowane wszystkie programy z zakresu promocji zdrowia /np. higiena jamy ustnej czy profilaktyka otyłości itp./.

Można podejmować różnego rodzaju aktywności skierowane do grup odbiorców: dzieci i młodzieży, rodziców lub całych rodzin, osób pracujących z młodzieżą /nauczycieli, trenerów, itp./ przedstawicieli służby zdrowia, osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i przestrzegania prawa, sprzedawców, dziennikarzy, itp. Realizowane programy mogą mieć charakter uniwersalny, czyli być przeznaczone dla wszystkich, bez względu na stopień ryzyka rozwoju problemów ze zdrowiem psychicznym /w tym z piciem alkoholu/, na jakie narażone są poszczególne osoby.

Można też prowadzić działania selektywne - adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów alkoholowych lub/i innych zaburzeń zdrowia psychicznego.

Można się również skoncentrować na tzw. profilaktyce wskazującej, czyli jest ukierunkowana na jednostki /lub grupy/ wysokiego ryzyka, które ujawniają pierwsze symptomy problemów alkoholowych.

Można też próbować, poprzez odpowiednie działania, wywołać określone zmiany w odbiorcach programu – jednostkach /dzieciach, rodzicach/. Tego typu działania są dość powszechne w szkołach, różnego rodzaju placówkach wychowawczych, poradniach itp. W nurcie oddziaływań na jednostki mieści się też poradnictwo indywidualne i działania terapeutyczne. Natomiast, z perspektywy gminnego programu profilaktycznego, warto rozważyć możliwości wprowadzenia zmian strukturalnych w środowisku lokalnym – tam, gdzie jednostki piją alkohol i/lub doświadczają problemów wynikających z ryzyka picia.

Aby szkoły sprostały wyzwaniom, konieczne jest podnoszenie kompetencji nauczycieli zakresie profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą. Młodzi ludzie mają tendencję do podejmowania różnorodnych zachowań ryzykownych, ale zdrowia /używanie różnych substancji psychoaktywnych, podejmowanie ryzykownych zachowań seksualnych, itp./. W związku z tym w profilaktyce tych zachowań rekomendowane jest tworzenie programów edukacyjnych dotyczących różnych rodzajów środków uzależniających /alkohol, tytoń, narkotyki/ oraz łączenie różnorodnych działań wspierających główne czynniki chroniące

/zwłaszcza kształtowaniu silnej więzi rodzinnej, rozwijaniu zainteresowania nauką szkolną i rozwojem oraz wzmacnianiu skłonności do respektowania norm i wartości/.

Prowadzenie dożywiania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych odbywa się w ramach programu – Gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Zadania programu:

1. Realizacja działań profilaktycznych w szkołach podstawowych, gimnazjach. Dofinansowanie programów profilaktycznych w ramach statutowych działań szkół, promowanie programów autorskich.
2. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży podejmujących zachowania ryzykowne w zakresie wczesnej inicjacji środkami psychoaktywnymi.
3. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.
4. Prowadzenie cyklu spotkań profilaktycznych z młodzieżą na temat zagrożeń związanych ze środkami zmieniającymi świadomość i towarzyszących temu zjawisk.
5. Organizacji i finansowanie konkursów na szczeblu szkolnym i gminnym.
6. Wspieranie działalności uczniowskich klubów sportowych, różnych form kultury fizycznej oraz innych społecznie akceptowanych rodzajów działalności związanych z propagowaniem zdrowego i abstynenckiego stylu życia – realizacja na bazie klubów sportowych programów psycho - profilaktycznych zmieniających zachowania dzieci i młodzieży w zakresie gospodarowania czasem wolnym.
7. Promowanie zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu, narkotyków i innych używek oraz różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego poprzez organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży, dorosłych.
8. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych i edukacyjno-sportowych, dofinansowanie do zakupu sprzętu i wyposażenia sportowego.
9. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zasad sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
10. Zakup i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących uzależnienia i przemocy domowej.

4. Wspieranie działalności instytucji, organizacji pozarządowej i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Samorząd, realizując poszczególne zadania gminnego programu, może powierzyć je organizacji pozarządowej lub wesprzeć organizację w realizacji zadań, które wpisują się w zawartość gminnego programu. Przy procedurze zlecenia zadań organizacjom pozarządowym zastosowanie ma ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie /Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami/.

Zakres współpracy ze stowarzyszeniami będzie zależał od lokalnych potrzeb i uwarunkowań, jednak należy podkreślić potrzebę, celowość i zasadność znaczącego udziału środowiska stowarzyszeń abstynenckich w działaniach w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowanych przez samorządy.

Wśród wielu organizacji pozarządowych ważnym, a niestety nadal niedocenianym partnerem dla gminy są stowarzyszenia i lub abstynenckie.

Partnerami dla gminy w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są też kościoły i związki wyznaniowe. W Polsce to Kościół katolicki zrzesza największą liczbę wyznawców. Mimo to, w dialogu z samorządem gminnym, inne kościoły i związki wyznaniowe czy wspólnoty i ruchy religijne powinny mieć taką samą pozycję i być traktowane, jako równorzędny partner do rozmowy. Zasady współpracy z nimi w zakresie realizacji zadań z obszaru pożytku publicznego określa również ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Poza wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, samorzady powinny wspomagać w działaniach służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych również instytucje i osoby fizyczne.

Należy zwrócić uwagę, że chociaż to samorząd lokalny jest odpowiedzialny za realizację zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, to nie jest w tych działaniach osamotniony. Istnieje wiele innych instytucji, które można i należy angażować oraz włączać do współpracy w tym zakresie. Należą do nich m.in.: policja, sądy, kuratorzy, szkoły (nauczyciele i pedagodzy), ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, przychodnie, szpitale.

Zadania programu:

1. Wspieranie finansowe i organizacyjne instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych realizujących swe działania statutowe związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkotykowych.
2. Współpraca i wspieranie ruchów samopomocowych, szczególnie AA.
3. Współpraca z innymi organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13³ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym, sprzedaży podzastaw i na kredyt oraz złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem, jako oskarżyciel publiczny, czyli występować z aktem oskarżenia bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora. Postępowanie z tego zakresu prowadzone jest na podstawie przepisów o postępowaniu karnym. Sprawy, w których gmina występuje, jako oskarżyciel publiczny, odbywają się w trybie uproszczonym. Wniesienie aktu oskarżenia do sądu musi być poprzedzone przeprowadzeniem postępowania dowodowego.

Organy uprawnione do prowadzenia dochodzeń w sprawach karnych określa Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2003 r. w sprawie określenia organów uprawnionych obok policji do prowadzenia dochodzeń oraz organów uprawnionych do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach podlegających rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, jak również zakresu spraw zleconych tym organom /Dz. U. Nr 108, poz. 1019 ze zmianami/. Nie wymieniono w nim organu samorządu terytorialnego, a zatem gmina nie jest upoważniona do prowadzenia takiego postępowania. Art. 41 ust. 1 pkt. 6 ustawy, który daje gminom prawo do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego, stanowi również podstawę prawną do

składania do organów policji wniosku o wszczęcie postępowania dowodowego. Policja powinna powiadomić o wszczęciu takiego postępowania gminę i prokuratora.

Zadania programu:

1. Kontrole punktów sprzedaży i lokali gastronomicznych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i prawa lokalnego, zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych:
 - a/ Kontroli podlegają wszystkie punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży na terenie Gminy Sokołów Podlaski, w zakresie:
 - przestrzegania zasad sprzedaży napojów alkoholowych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - przestrzegania warunków określonych w udzielaniu zezwoleń,
 - b/ kontrolę przeprowadza się zgodnie z art. 18 ust.8 ustawy z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
 - c/ kontrolę działalności gospodarczej przedsiębiorcy, o której mowa w art. 9, 18 i 18¹, ustawy z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.
2. Kontrole prowadzone są, przez co najmniej trzy osoby bez uprzedniego powiadomienia placówki kontrolowanej.
 - a/ kontroli dokonują osoby upoważnione przez Wójta Gminy Sokołów Podlaski
 - b/ osoby upoważnione do dokonywania kontroli mają prawo do:
 - wstępu na teren nieruchomości, obiektu, lokalu lub ich części, gdzie jest prowadzona sprzedaż napojów alkoholowych,
 - żądania pisemnych lub ustnych wyjaśnień oraz okazania zezwoleń w miejscu sprzedaży,
 - podejmowania interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego zgodnie z art. 4¹ ust.2 pkt.6 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
3. Z przeprowadzonej kontroli sporządzany jest protokół, którego kopię otrzymuje kontrolowany.
4. W przypadku stwierdzenia podczas kontroli uchybień organ wydający zezwolenia wzywa kontrolowanego do ich usunięcia w wyznaczonym terminie, o ile nie stanowią one podstawy do cofnięcia zezwolenia lub wszczyna postępowanie o cofnięciu zezwolenia, albo podejmuje inne działania przewidziane prawem.
5. Kontrolowany w terminie 14 dni od daty otrzymania wezwania do usunięcia stwierdzonych uchybień przesyła do organu wydającego zezwolenia informację o wykonaniu zalecenia.
6. Sprawdzenie wykonania wniosków pokontrolnych stanowi odrębne zadanie kontroli.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

Jednym z zadań własnych samorządów gminnych realizowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych /określonych w art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi/ jest wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym /Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225ze zmianami/ centrum integracji społecznej /CIS/ może być tworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego w formie jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego, oraz przez organizację pozarządową lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt. 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie /Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami/.

W chwili obecnej na terenie Gminy Sokołów Podlaski nie jest utworzony CIS. Całość działań należy ukierunkować na profilaktykę i wczesną interwencję.

Dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i ich rodzin, bezdomnych, realizacja tego zadania może się odbywać również poprzez wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej.

7. Instytucja zobowiązania leczenia odwykowego.

Art. 21 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ustanawia zasadę dobrowolności leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu. Zgodnie z tym przepisem wszelkie odstępstwa od tej zasady mają charakter wyjątkowy i muszą być uregulowane ustawą. Jednym z wyjątków od zasady dobrowolności jest instytucja zobowiązania do leczenia odwykowego unormowana w art. 24–36 ustawy.

Do zadań własnych gminy, na mocy art. 41 ust. 3 oraz art. 25 i art. 26 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości, należy powołanie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, na której spoczywa obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Zgodnie z art. 24 ustawy, postępowanie zobowiązujące do podjęcia leczenia odwykowego dotyczy osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy oraz systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny. Oznacza to, że sam fakt uzależnienia od alkoholu nie może stanowić samostnej podstawy do zobowiązania danej osoby do podjęcia leczenia odwykowego, lecz towarzyszyć muszą temu także określone negatywne zachowania w sferze społecznej.

O zastosowaniu w/w. procedury wobec osoby uzależnionej stanowi sąd rejonowy, właściwy dla miejsca jej zamieszkania lub przebywania, na wniosek właściwej terytorialnie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora.

Zadania programu:

1. Przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy,
2. Zaproszenie na rozmowę osoby, co, do której wpłynęło zgłoszenie i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i poddania się leczeniu odwykowemu. Należy podkreślić, że jakiegokolwiek postępowanie przed gminną komisją nie jest postępowaniem administracyjnym w rozumieniu art. 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, to wszelkie pisma urzędowe kierowane do strony w toku tego postępowania powinny spełniać wymogi formalne wskazane w tym akcie,
3. Jeżeli osoba wezwana nie zgodzi się dobrowolnie poddać leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania, uzasadnione jest skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych /psycholog lub

- specjalista psychoterapii uzależnień i psychiatra/ w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego /art. 25 ustawy/,
4. Przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego /art. 26 ust. 3 ustawy/, do której należą: opinia wydana przez biegłych, protokół z rozmowy z osobą zgłaszającą do komisji przypadek nadużywania alkoholu, protokół z rozmowy z osobą uzależnioną od alkoholu, o ile do takiej rozmowy doszło, inne informacje w sprawie, jeśli osoba uzależniona nie stawiała się na rozmowę w terminie wskazanym przez komisję ani też na badanie przez biegłych, do wniosku należy dołączyć informację o podjętych w tej sprawie czynnościach /liczba i terminy wezwań wraz z informacją o niestawieniu się osoby wzywanej/,
 5. Złożenie wniosku o wszczęciu postępowania do sądu rejonowego właściwego miejscu zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy /art. 26 ust. 3 ustawy/. Zgodnie z art. 511 w zw. z art. 187 Kodeksu postępowania cywilnego wniosek powinien zawierać oznaczenie sądu, do którego jest kierowany oraz imiona i nazwiska uczestników postępowania; oznaczenie rodzaju pisma; dokładne określenie żądania oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających. Pismo to może również zawierać wnioski o wezwanie na rozprawę określonych świadków lub biegłych, żądania dowodów znajdujących się w sądach, urzędach lub u osób trzecich.

Rozdział IV.

Kompetencje członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust.3 ustawy przez Wójta Gminy w Sokołowie Podlaskim. W skład gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych /art. 4¹ ust.4/. Zasady wynagradzania członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych określa Rada Gminy w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych /art. 4¹ ust.5/. Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą,
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
5. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy /limit i lokalizacja, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe/,

7. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych /na podstawie upoważnienia wystawionego przez Wójta Gminy, art. 18 ust.8 ustawy/.

Rozdział V.

Preliminarz wydatków na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018 r.

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Plan
851	85153		Przeciwdziałania narkomanii	2 000,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	1 000,00
		4300	Zakup pozostałych usług	1 000,00
	85154		Przeciwdziałanie alkoholizmowi	38 000,00
		4110	Składki na ubezpieczenie społeczne	300,00
		4120	Składki na fundusz pracy	100,00
		4170	Wynagrodzenia bezosobowe	23 100,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	6 900,00
		4220		500,00
		4300	Zakup pozostałych usług	6 000,00
		4410	Podróże służbowe	400,00
		4430	Różne opłaty i składki	400,00
		4610	Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego	300,00
RAZEM				40 000,00

Rozdział VI.

Postanowienia końcowe.

1. *Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.*

1. Uświadomienie zdrowotnych i społecznych skutków nadużywania alkoholu i narkotyków.
2. Wzrost liczby młodych osób zaangażowanych w propagowanie zachowań abstynenckich.
3. Wzrost inicjatyw społeczności lokalnej podejmowanych na rzecz zapobiegania alkoholizmowi i narkomanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży jak również pomocy osobom uzależnionym.

4. Wzrost świadomości mieszkańców gminy o możliwości uzyskania szeroko rozumianego wsparcia.
5. Pogłębienie wiedzy o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
6. Zmiana stereotypów utrudniających świadczenie pomocy osobom tego wymagającym.

2. Sposób kontroli realizacji programu.

1. Przewodniczący GKRPA składa roczne sprawozdanie z wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Wójtowi Gminy i Radzie Gminy w Sokołowie Podlaskim.
2. Stały monitoring programu prowadzony przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów alkoholowych.

1. Członkom przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji w wysokości 150,00zł brutto.
2. Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 550,00zł brutto za udział w pracach komisji i jej obsługę.
3. Członkom komisji przysługuje zwrot kosztów podróży służbowej określonych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013r w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej /Dz. U. Nr 0, poz.167 ze zmianami/ oraz odpowiednie przepisy Kodeksu Cywilnego.
4. Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy obecności zatwierdzonych przez Przewodniczącego.

Przewodniczący Rady Gminy

Paweł Sobolewski.